

AUTISTISKE AKADEMIKERE

* "Sanders betændte metode". "Vil Helge hykle mindst muligt?" "Kritikken er både forfejlet og udtryk for manglende respekt." Ordene har været hårde i den seneste tids diskussion af fusioner blandt de danske universiteter og sektorforskningsinstitutioner. Fusionsdebatten er blot endnu et eksempel på, hvordan regeringer og universiteter støder sammen i disse år. Omstillingen af universitetssektoren sker i mange lande: Danmark, Norge, Australien, Østrig, Storbritannien, for blot at nævne nogle få. Der er tale om en bred omstillingsbølge, som The Economist dokumenterede i et særtillæg i september 2005. Flere steder kaster det konflikter af sig, når politiske aktører forsøger at presse reformer ind i et universitetssystem, der ofte er meget lidt modtageligt.

Skræmmebillederne er tydeligt optegnet på begge sider af skyttegravene: Politikere og embedsmænd anklages for at være forført af new public management-tanker om resultatstyring af forskningen uden forståelse for, at det er en risikabel aktivitet, der kræver frihed til at eksperimentere med det, vi ikke forstår, og som måske ikke giver afkast eller ligefrem slår fejl. Forskningsmiljøerne ses omvendt som forstenede, prægede af interne fejder og isolerede fra den omgivende verden, der ingen glæde får af forskernes arbejde.

SMERTEFRI PROCES I NORGE

Det er dog muligt at komme ud af skyttegravene og komme hinanden i møde: I Norge lykkedes det i år 2003 at gennemføre en storstilet kvalitetsreform i et tæt samarbejde mellem

universitetssektoren og Undervisnings- og Forskningsministeriet. En løbende diskussion og opbygning af gensidig tillid mellem universiteter og ministeriet har været nøglen til en smertefri proces, fortæller Per Nyborg, der er tidligere generalsekretær for det norske Universitets- og Høgskolerådet.

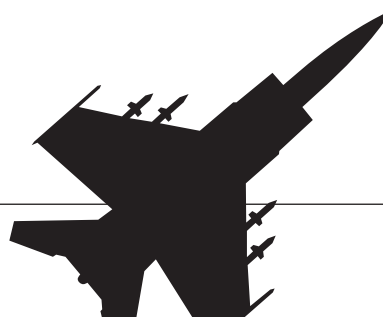
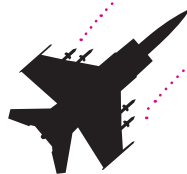
"Vi har altid forudsat, at ministeriet følger spillereglerne og ikke begynder at gøre nye ting på egen hånd. Min følelse er, at der er uro i Danmark lige nu, fordi ministeriet har sine egne, klare udviklingsplaner for sektoren. Den danske regering har i højere grad promoveret det system, som de mener, er det rigtige, i stedet for at bruge tid på at udvikle systemet sammen med universiteterne."

I Norge har universiteter og højskoler også gjort deres ved at lægge interne stridigheder på hylden og arbejde sammen. Det har gjort det muligt for universitetssektoren at være dagsorden-sættende i forhold til departementet og selv påtage sig ansvaret for at forny sektoren.

ØJENÅBNER

Når Per Nyborg er i Danmark og fortæller om de positive norske erfaringer med dialog mellem universiteter og politikere, skyldes det netværksprojektet Trans-Atlantic Forum on the Future of Universities, der forsøger at ruske op i skyttegravskrigen ved at få akademikerne og politiske aktører til at tale sammen. Det forsøgte man senest på et netværksmøde, som Danmarks Pædagogiske Universitet var vært for i sommer. Her deltog 27

OG

Fusionsdebatten vidner om, at politikere og forskere er to vidt forskellige lejre. Internationalt netværksprojekt på Danmarks Pædagogiske Universitet forsøger at få akademikere og politiske aktører til at tale sammen.

forskere, universitetsadministratorer og embedsmænd fra blandt andet Danmark, Norge, England, USA og Tyskland.

Metoden var først at få de tre grupper til at formulere deres syn på universiteternes strategiske styrker, svagheder, muligheder og trusler. Herefter blev grupperne præsenteret for hinandens vurderinger for at finde mulighederne for at skabe forandringer.

Det var en øjenåbner på begge sider af hegnet, fortæller leder af forumet, Davydd Greenwood fra Cornell University i USA. Akademikerne var overraskede over at høre højtstående embedsmænd tale om, hvor vanskeligt de har det med at styre universiteterne. Samtidig var embedsmændene overraskede over at høre, hvor selvkritiske akademikere var over deres egen måde at arbejde på og over de organisatoriske processer på universiteterne.

"Det havde folk ikke forventet. De opdagede, at de har et fælles udgangspunkt, og de begyndte at lægge strategier for at samarbejde. En fremadrettet politik for videregående uddannelser handler ikke om at ensrette synspunkter eller mobilisere modstand. Det drejer sig om at handle i fællesskab for at bevare det, vi alle sætter pris på," siger Davydd Greenwood.

AUTISTISKE AKADEMIKERE

Davydd Greenwood er heller ikke bleg for at placere skylden på aktuelle konflikter mellem politikere og akademikere i begge lejre. På den ene side er han stærkt kritisk over for den aktuelle markedsførelse og individualisering af universiteterne, den såkaldt

neo-liberale bølge. Markedsførelsen betyder, at de studerende skal betragte sig selv som kunder til undervisningen, at forskerne bliver underleverandører af viden til den offentlige og den private sektor, og at universiteterne i stigende grad skal finansiere deres aktiviteter ved at sælge viden og opnå patenter.

De studerende bliver personligt ansvarlige for deres egen læring, forskerne skal sørge for finansiering af deres egne forskningsprojekter og bliver individuelt belønnet både i karriereforsøg og løn. Der kommer stadig færre faste stillinger og flere midlertidige ansættelser, og akademikere bliver målt på deres produktion "på en meget fabriksagtig måde," siger Davydd Greenwood

På den anden side er Davydd Greenwood heller ikke nervøs for at rette skytset mod sine akademiske kolleger. Ironien er, at også akademikere lider under et radikalt individualistisk syn på deres egen position. Denne individualisering gør, at de ikke ser de større konsekvenser af deres handlinger for de universiteter, hvor de er ansat, og for deres eget fremtidige arbejdsliv.

"En af mine kolleger siger, at akademikere ofte handler 'autistisk'. De tænker ikke over konsekvenserne af deres handlinger, heller ikke selv om disse handlinger vil give dem store problemer inden for få år."

Det viser sig blandt andet ved, at akademikere kræver finansiering fra samfundet uden at anerkende, at samfundet også har ret til at stille dem til regnskab for, hvordan de bruger disse ressourcer. →

KYNISKE NEOLIBERALISTER

”Akademisk arbejde er stærkt individualistisk og konkurrencepræget, og akademikere er meget dårlige til at se sig selv som del af et større organisatorisk miljø. I takt med, at den neo-liberale måde at køre universiteterne på vinder frem, tilskyndes akademikere til at være endnu mere individualistiske og entreprenante. Dermed vil de også blive endnu mindre tilbøjelige til at samarbejde og løse organisatoriske problemer i fællesskab.”

Den går ikke i længden, siger Davydd Greenwood. Akademikere må forhandle med samfundet om, på hvilke betingelser de bliver stillet til regnskab. Går man ikke ind i den diskussion, så bliver man vurderet på kriterier, som andre fastsætter.

DET OFFENTLIGE GODE

For Davydd Greenwood er der et godt argument at sætte op imod den neo-liberale bølge på universiteterne, nemlig at man skal producere offentlige goder. Det offentlige gode er kendetegnet ved, at det ikke forhandles i et kunde-leverandør forhold, hvor produktionen afhænger af, at en bestemt kunde er indstillet på at betale. Det offentlige gode produceres uafhængigt af betalingsvilje, og det stilles til rådighed for hele offentligheden til fri afbenyttelse. Derfor vil neo-liberal markedstænkning, der også vil sikre universiteternes nytte for resten af samfundet,

men ved at gøre vidensproduktionen til et markedsforhold, være ensbetydende med en medicin, der tager livet af patienten.

Den tredje vej mellem akademisk autisme og neo-liberal markedsførelse er, at universiteterne af egen drift finder måder at bringe sig i spil, i forhold til de problemer, der optager resten af samfundet. Eller som Davydd Greenwood skriver i samarbejde med medorganisator Morten Levin fra Norges Teknisk-Naturvidenskabelige Universitet: ”Vi mener, at vi som offentlige universiteter må finde en måde at integrere os på i det offentlige liv og koble os til udvalgte prioriteringer i den nationale private og offentlige sektor, samtidig med at vi forbliver tilpas uafhængige til, at vi kan spille vores ”offentlige” rolle som hjemsted for ”sociale eksperimenter” som kilder til uafhængig kritik og kreativitet, som steder der understøtter utraditionel tænkning af den slags, der både skaber innovation og får demokratiet til at fungere både socialt og økonomisk.”

At sætte kød på den vision kræver sandsynligvis, at mange forskere, universitetsledere og politiske aktører ikke blot tænker, men også handler sammen. Som de to skriver: ”Vi er ikke i tvivl om, at offentlige universiteter i dag i det store og hele fejler i deres forsøg på at gennemføre dette.”

Derfor var sommerens møde i København også kun en pilot-test for det, arrangørerne håber, kan blive en langt større proces

DE TO LEJRE

Konfrontationen mellem akademikere og politikere har en lang forhistorie. Alan Scott fra Innsbruck Universitet taler om et mønster, der gentager sig over tid og fra land til land. De tunge kanoner i hver af de to skyttegrave lyder som følger:

ENERÅDIGE AKADEMIKERE

- > Universiteterne er stivnede i deres organisatoriske miljø
- > Akademikere isolerer sig fra det omgivende samfund bag universiteternes fysiske og mentale mure.
- > De er ikke i stand til at skille reelle diskussioner af kvalitet i forskning og undervisning fra de sociale fordomme, der hersker mellem grupper af forskere.
- > De bærer på en lang forskningstradition, som gør dem mindre åbne over for forandringer i det omgivende samfund.

BLINDE NEOLIBERALISTER

- > De tyr til kontrol og ledelse baseret på lav tillid, hvilket er ødelæggende for organisationens kultur og forværrer de problemer, de burde løse.
- > De bruger resultatmålinger, men det afslører ikke den reelle produktivitet. Deres målesystemer kan medføre uønskede ændringer i adfærd. Da man i Storbritannien begyndte at måle hospitaler på, hvor længe patienter skulle vente på det første møde med en læge eller sygeplejerske, begyndte hospitaler at ansætte ”hello nurses”, hvis eneste job var at hilse på patienterne.
- > De bruger nye ledelsesformer, der lægger op til en autoritær og monologisk ledelsesstil og underminerer mangfoldigheden.

Kilde: Alan Scott: *‘Knowledge Production, Management and the Academic Role’*, School of Political Science & Sociology, University of Innsbruck

www.einaudi.cornell.edu/files/calendar/5837/information_papers_1-4.pdf

med flere deltagere fra mange lande. En af de store udfordringer er at få de organisationer med, som i dag formulerer den neo-liberale vision for universiteterne. Organisationer som OECD og EU's sekretariat, der koordinerer Bologna-processen, takkede nej til invitationen fra Davydd Greenwood og hans kolleger til at deltage i mødet. Problemet er, at netop disse organisationer spiller en meget stor rolle i formuleringen af de regler og anbefalinger, som forandrer universitetssektoren i disse år. Samtidig har de stor legitimitet i politiske cirkler, hvilket blandt andet videnskabsminister Helge Sander har benyttet sig af med talrige henvisninger til OECD i forbindelse med planen om fusion af universiteter og sektorforskningsinstitutioner.

"Mit gæt er, at de ikke opfatter det som tiden værd at høre på en bunke folk, der beklager sig," siger Davydd Greenwood ironisk. "De virker meget sikre på, at de har de rette svar med hensyn til kvalitetssikring og kriterier for at stille forskere til regnskab. De er meget indfanget af den neo-liberale model."

Men selv om man er overbevist om styrken af sin egen model, kan man jo godt have gavn af at tage en åben dialog med dem, det handler om. Nylige erfaringer fra Danmark bekræfter denne gode leveregel. ■

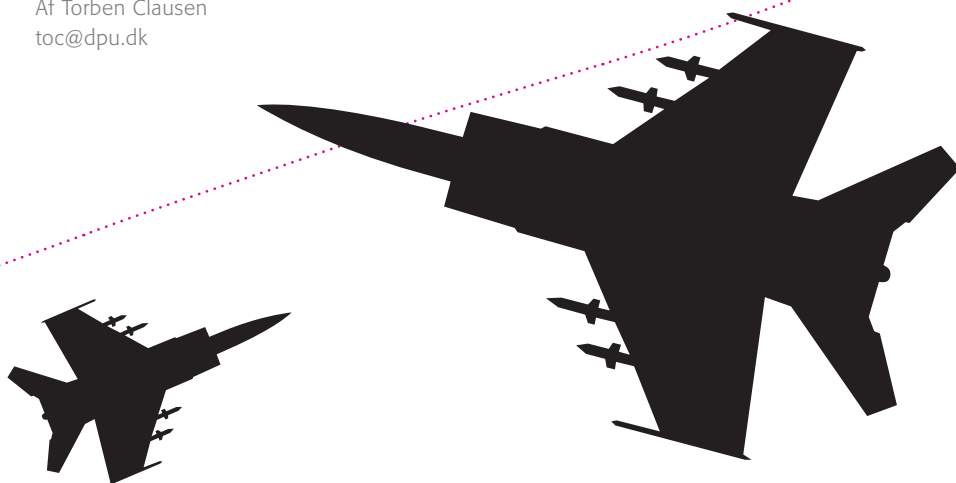
Kilder

'The Brains Business: A Survey of Higher Education', *The Economist*, 10. september 2005

Morten Levin og Davydd J. Greenwood: 'The Future of Public Universities: Academic Freedom, University Autonomy, and Freedom of Speech from an Organizational Perspective'.

TAFU Copenhagen conference draft. 12. maj, 2006
www.einaudi.cornell.edu/files/calendar/5837/information_papers_1-4.pdf

Af Torben Clausen
 toc@dpu.dk

ER DU INTERESSERET I DPU'S INTERNATIONALE ARBEJDE?

Vil du se, hvad de internationale forskere siger på engelsk med deres egne ord? Har du en ven eller kollega med interesse for uddannelsesforskning, der ikke taler dansk? Abonnér på **"The Danish University of Education Quarterly"**

Få historier og nyheder om forskningen på Danmarks Pædagogiske Universitet på engelsk og med en international vinkel i universitetets elektroniske tidsskrift: 'The Danish University of Education Quarterly'.

Mød DPU's internationale samarbejdspartnere, læs om internationale forskningsprojekter og få seneste nyt om engelsksprogede udgivelser fra DPU's forlag på din e-mail fire gange om året.

Tilmeld dig på www.dpu.dk/qsubscription og læs tidligere numre på www.dpu.dk/quarterly.